

ČITATELJI! Prosimo, pogledajte na številke poleg naslova za dan, ko Vaša naročnina poteče. V teh časih splošnega povišanja cen, potrebuje list Vaše sodelovanje. Skušajte imeti naročnino vnaprej plačano.

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

Registered as Second Class Matter September 25th, 1940 at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3rd, 1879.

No. 233. — Štev. 233. (Telephone: CHelsea 3-1242)

NEW YORK, FRIDAY, NOVEMBER 27, 1942 — PETEK, 27. NOVEMBRA, 1942

VOLUME L — LETNIK L

ZA NEKAJ VEČ ROT
na dan dobivate ...
2C "GLAS NARODA"
PO POŠTI NARAVNOST NA DOM
(izven sobot, nedelj in praznikov)
ČITAJTE, KAR VAS ZANIMA

114,000 NEMCEV UBITIH IN VJETIH

VRHOVNO POVELJSTVO RDEČE ARMADE NAZNANJA, DA SO RUSI, KI SO POTISNILI NEMCE ČEZ DON NAD KOLENOM ZAPADNO OD STALINGRADA, ZAVZELI 12 UTRJENIH KRAJEV, MED NJIMI NEKAJ ŽELEZNIŠKIH POSTAJ TER SO ZOPET POBILI 16,000 NEMCEV

Dve poročili naznanjata, da so Rusi odrezali 300,000 Nemcem med Donom in Volgo pot za umik in da je bilo v dosedanjih bojih ubitih in vjetih 114,000 Nemcev ter znašajo nemške izgube z ranjenci vred nad 250,000.

"Da bi se izvlekli izpod naših vdancev, nudijo Nemci v utrjenih postojankah obupen odpor," pravi neko poročilo.

To je najbrže na onem kraju, kjer je rdeča armada prečkala Don na svojem desnem krilu, nato pa se je obrnila proti vzhodu, da prežene Nemce, ki varujejo mostove na najbolj vzhodnem kraju Donovega kolena zapadno od Stalingrada.

"Sovjetske napadalne čete in artilerija," pravi rusko poročilo, "rusijo nemške utrjene postojanke ter pripravljajo pot za tanke in infanterijo."

Posebno poročilo pravi, da so Rusi zavzeli v Donovem kolenu Ljapičev, 40 milj za nemško črto pred Stalingradom. Zavzeli so tudi Gromoslavsk, 20 milj južno od Ljapičeva ter se je vrzel, skozi katero bi se še mogla nemška armada umakniti izvor Stalingrada, zožila na 25 milj.

V Stalingradu Rusi pod poveljstvom generala Alekseja Rodimceva tudi napredujejo. Zelo vroči boji se bijejo v severnem delu mesta, kjer so Rusi vdrl v delavski okraj.

Medtem ko se ofenziva pri Stalingradu nadaljuje, Rusi trdno drže predel pri Nakliku

in Tuapse na Kavkazu.

Posebno poročilo pravi, da je bilo vjetih več kot 12,000 Nemcev, redno polnočno poročilo pa pravi, da je bilo večeraj 4000 Nemcev ubitih.

V kolenu Dona so Rusi zasedli zopet šest vasi in vrgli Nemce čez Don. Ruske operacije imajo namen zajeti celo nemško armado ki se nahaja v 29 milj širokem pasu med Volgo in Donom.

Nemška armada v tem predelu je v veliki nevarnosti, kajti južna rdeča armada prihaja od juga ob Stalingrad-Novorosišk železnici. Na tem kraju so Rusi zavzeli že 7 vasi.

Velika nemška armada pred Stalingradom se more umakniti edino med železnicama Stalingrad-Rostov in Stalingrad-Novorosišk. Med tem železnica se vije južno Donovo koleno.

Od kar se je 19. novembra pričela velika ruska ofenziva, je bilo vjetih 63,000 Nemcev, ubitih pa jih je bilo 47,000.

Rusom je tudi padlo v roke 1863 topov vseh velikosti, 3851 strojnic, 50,000 pušk, 1320 tankov in 9000 konj. Zajeli so tudi več skladišč municije in živil.

NACIJSKI ZDRAVNIKI POMAGAJO MORITI ŽIDOVSKO PREBIVALSTVO EVROPE

Dr. Stephen S. Wise, znani židovski voditelj v Ameriki, je pripravil seznam, katerega bo predložil odboru vodilnih židovskih organizacij in v katerem je navedeno, da je dal Hitler dosedaj pomoriti 2 milijona židov, ter da ima v načrtu, da spravi s sveta nadaljna dva milijona židovskega prebivalstva še v tem letu, da tako zadosti svoji blazni nameri, da uniči žide v Evropi docela.

Dr. Wise je izjavil, da ima dokumentarne dokaze in podrobnosti, ki potrjujejo njegove tozadevne obtožbe in dejstva, ter da so bili vsi ti dokazi in vse potankosti, ki jih imajo v rokah, odobreni, kot istiniti po predstavitvi predstavnika Roosevelta in državnem departmentu.

Židovski voditelj ki se je ravnal vrnil iz Washingtona v New York, je dejal, da je Hitler izdal ukaz, po katerem bi morali biti vsi žide iztrebljeni tekom tega leta. Iztrebljenje se tudi vrši na tako strahovit in brutalen način, da je to skorajda težko verjeti, toda je kljub temu resnica, ker so bili potrjeni, kot avtentični viri, iz katerih so prišla podrobna poročila in vesti o tem ogabnem in nečloveškem nemškem postopanju.

V Varšavi kjer je v normalnih časih živelo 500 tisoč židov, jih je sedaj samo še okrog 100 tisoč, — ostali so izginili. Značilno je tudi to, da je bilo štiri petine židovskega prebivalstva v Evropi priganega na Poljsko, kjer se je organiziralo sistematično klanje, pri katerem

so pomagali nacistični doktorji.

Nemški zdravniki, pravi Wise, so pronašli, da je največje moriti žrtve z vbrizgavanjem zračnih mehurčkov pod kožo. To vbrizgavanje, ki povzroči kmalu smrt, ker pridejo zračni mehurčki v krvne žile, gre tako naglo spod rok, da eden nacistični zdravnik lahko pokolje v eni uri 100 žrtev, kar je za nemško sistematično sposobnost zelo velik napredek.

Še večji napredek je v tem, da Nemci uporabljajo trupla umorjenih v svrhu vojnega pripravljanja. Za trupla so naciji postavili stalno ceno, ki znaša 50 nemških mark — prej \$20 — kar znači, da so v nešteti primerih ljudje prisiljeni izkopovati in prodajati trupla, da sami sebi za nekaj časa obranijo bedno življenje v nacističnem novem redu.

Iz trupel izdelujejo razno maslčobo, milo, ter umetna gnojila — tako so prišli nacisti že do tega, da si umivajo svoje obraze s človeško krvjo in gnojne svoja polja s človeškimi kostmi — to je morda moderen kanibalizem, ki ga je uvedel na svetni nacizem.

Boji v Tuniziji

Četudi poročila iz Afrike največ omenjajo zračne boje, v katerih zavezniški letalci nadkrijujejo sovražnikove, vendar marokanski radio poroča o važni bitki na kopnem.

To poročilo pravi, da se je zavezniška armada spoprijela s sovražnikom pri Medjez-al-Bab in ga pognala iz mesta ter zdrobila njegov odpor.

To tudi deloma potrjuje berlinski radio, ki pravi, da osiški aeroplani bombardirajo angleške čete in zalagalne edinice samo 15 milj od Tuniza.

Angleška časnikarska agencija poroča, da osiški letalci napadajo angleške čete pri Matheuru, okoli 20 milj jugozapadno od Bizerte, in pri Tebouhi, okoli 30 milj južno od Bizerte in 20 milj zapadno od Tuniza.

BOJI NA GUADALCANAL

Po šestdnevni močni ofenzivi so ameriški vojaki na Guadalcanalu obhajali Zavalni dan s tem, da so utrjevali novopridobljene postojanke v gozdnatih hribih zapadno od Hendersonovega letališča.

Po enotedenski ofenzivi se je ameriško desno krilo pomaknilo do Ponit Cruza, pet milj zapadno od Hendersonovega letališča. Vzhodno krilo pa seže do Tetera ob obali 7 milj vzhodno od letališča.

Ta pokrajina je dvakrat večja kot pa pokrajina, ki so jo ameriški marini zasedli od 7. do 10. avgusta.

Število političnih jetnikov v Severni Afriki bo najbrž okrog 65,000

Washington. — Politični jetniki in interniranci v Severni Afriki, katerim je predsednik Roosevelt obljubil osvoboditev, bodo najbrž šteli končno okrog 65,000 oseb. Največje število predstavljajo španski republikanci, katerih je najbrž od 20 do 30 tisoč v Severni Afriki. Mnogi od teh so bili internirani v Casablanci, Alžirju in Oranu. Okrog 60 ali 70 tisoč njihovih tovarišev pa je interniranih v Južni Franciji.

Neki bivši član Španskega poslanstva v Washingtonu je preračunal, da bi bilo približno 35% političnih internirancev iz Španije pri volji vstopiti v armade združenih narodov, ker toliko je med interniranci vojakov španske republikanske vlade, katero so uničili fašisti. Mnogi španski mornarji so internirani pri Bizerti, kamor se je lokalistična mornarica zatekla po Francovi zmagi. Francija je izročila floto Francota, mornarje pa je pridržala v koncentraciji.

Veliko število internirancev prihaja iz vseh evropskih dežel in mnogi od teh so bili pripeljani v Severno Afriko iz Francije, kamor so se zatekli pred nacističnim pogonom na žide, politične nasprotnike, radikalce, itd.

Z vsemi interniranci in jet-

Sodbe laškega vojaškega sodišča v Ljubljani

Izveleček iz ljubljanskega časopisja "Jutro", štev. 193, torek, 25. VIII. 1942. — XX.

Vojaško vojno sodišče Vrhovnega poveljstva Oboroženih sil "Slovenija-Dalmacija", odsek Ljubljana, je izreklo naslednjo sodbo, v kazenski stvari proti:

1. Trkmanu Ivanu, sinu Ivanu in Ivane Koren, rojenemu v Podkrajju 28. julija, 1910; 2. Habjanu Francu, neznanega očeta in matere Habjan Marije, rojenemu v Hotederski 18. avgusta 1915; 3. Leskovicu Josipu, sinu Jakoba in pok. Ivane Gostič, rojenemu v Logatcu 13. januarja 1915; 4. Suhadolniku Ivanu, sinu Ivanu in pok. Ivane Zalar, rojenemu v Dolu pri Borovnici 4. aprila 1911; 5. Kogoju Ivanu, sinu Matije in Frančiške Gostič, rojenemu v Logatcu 18. februarja 1915; 6. Kržišniku Emilu, sinu Antonu in Emilije Rener, rojenemu v Ljubljani 5. julija 1921. Vsi obtoženci se nahajajo v zapornici. Obtoženi so:

a) zločina po čl. 4. Ducejeve naredbes z dne 3. x. 1941, ker so v okraju Logatec in Rakeka v nedoločenem razdobju 1942. tudi še pred mesecem marcem sodelovali pri družbi, naperjeni za nasilni preobrat političnih, državnih in gospodarskih ustanov države;

b) zločina po čl. 5 iste naredbes, ker so v zgoraj omenjenih časovnih in krajevnih okoliščinah vršili propagando za nasilni prevrat političnih, gospodarskih in socialnih ureditev v državi. Vsi so obtoženi razen tega:

c) po čl. 16. omenjene naredbes, da so v zgoraj omenjenih okoliščinah sodelovali pri oboroženem krdelu z namenom izvrševati zločine proti varnosti države;

d) zločina po čl. 2 Ducejeve naredbes z dne 3. x. 1941., ker so v zgoraj omenjenih časovnih in krajevnih okoliščinah poskusili napad zoper varnost članov državnih Oboroženih Sil, udeležujoč se v krdelu podjetja, ki je povzročilo smrt maršala Venerja, ter napad na postajo na Verdu.

Prvi in tretji obtoženece sta naposled obdolžena še:

f) zločina po čl. 110 — 575 št. 5, 576-577 št. 3. kazenskega zakonika, ker sta 15. marca 1942. v Landolu skupno po preudarku ubila Šepiča Valentina in iskoristivši časovne in krajevne okoliščine, onemogočala zasebno obrambo.

Iz teh razlogov sodišče na temeljn členu 483. kazenskega postopka proglasa:

1. Trkmanu Ivanu in Leskovicu Jožetu za kriva zločinov prevratne družbe članstva v oboroženem krdelu in uboja glasu členu 575. kazenskega zakonika ter ju zaradi čina pod f) obsodi na dosmrtno ječo s trajnim odvzemom častnih funkcij, z zakonitim preklecjem in na vse zakonite posledice;

2. Habjanu Francu za krivega soudeležbe v prevratni družbi in v oboroženem krdelu ter zaradi posesti orožja in ga obsodi na dosmrtno ječo s trajnim odvzemom pravice do vršitev javnih poslov, z zakonitim preklecjem in v vsem zakonitim posledicami.

3. Suhadolniku Ivanu, Kogoju Ivanu in Kržišniku Emilu za krive soudeležbe v prevratni družbi in v oboroženem krdelu ter jih obsodi na dosmrtno ječo s trajnim odvzemom pravice do javnih služb, z zakonitim preklecjem in v vsem zakonitim posledicami. Razen tega so vsi trije obsojeni na povrnitev stroškov razprave in preiskovalnega zapora.

Trkman Ivan, Leskovic Josip in Habjan Franc so zaradi pomanjkanja dokazov oproščeni obtožbe zločinov prevratne propagande ter poskusa napada proti članom oboroženih sil.

Suhadolnik Ivan in Kogoj Ivan sta oproščena obtožbe zločina prevratne propagande in posesti orožja zaradi pomanjkanja dokazov.

Sodišče odreja, da se pričujoča sodba v izvelečku po enkrat objavi v "Picolu" in v "Jutru."

Ljubljana, 21. avgusta 1942 XX. — Poroča J. I. C.

WPA primankuje delavcev

Zelo ironično se zdi dejstvo, da je zmanjkalo delavcev za WPA., ki je imela svoj čas vedno preveč delavcev in ni vedela, kaj bi počela z njimi.

Od kar je vojna so delavci WPA popravljali vojaške barake, ceste in pota, ter pomagali pri raznih sličnih delih, toda zadnje čase je začela vojna industrija pobirati delavce iz vrst WPA in tako izgleda, da bo razno popravilno delo moralo počakati drugačnih dni, kot so sedanj.

Od junija meseca se je število WPA delavcev skrélo na polovico in slednji teden od avgusta sem je odšlo na delo v vojno in drugo industrijo po tisoč WPA delavcev.

Uposljevanje velikega števila delavcev je zmanjšalo tudi potrebe javne podpore. Tisoči in tisoči, ki so bili prej že po več let odvisni od reliefa, so zdaj uposljeni v industriji in drugod.

FARME ZA ZDRAVILNA ZELIŠČA

Boston. — Možnost obstaja, da bodo postale države New Englanda (severnovzhodno ameriške države) naravna drogerija Amerike, kajti poiskusi, ki se izvajajo s sodelovanjem Narodnega raziskovalnega sveta, skušajo napraviti iz predelja, sestoječega iz šestere držav, kraj zeliščnih farm, kjer se bo pridelovalo najrazličnejše zdravilne rastline ter cvetlice iz katerih se izdeluje raznotere zdravilske tekočine, praške, omamila, itd.

Imenovani koncil je bil organiziran že tekom zadnje vojne, ko je od Wilsonove administracije dobil dovoljenje, da služi, kot svetovna agencija v tem pogledu ob času nujne vojne potrebe dežele.

Izredno visoke cene in pomanjkanje tozadevnega dovoza iz tujih dežel, je takorekoč docela zaustavilo dohod zdravilnih zelišč in rastlin na naš trg. Dr. Herbert W. Younken iz Massachusettskega kolegija lekarnarstva je mnenja, da bo znabiti on pomagal rešiti ta

problem ter obenem odkriti še nedotaknjene vire naravnega bogastva, katerega se dozdaj nismo sploh hoteli posluževati, ker smo enostavno dobivali vsakojaka zelišča iz drugih dežel in ravnotako smo uvažali narkotična in slična sredstva.

Dr. Younken je s svojim delom že prišel, ter je s svojimi sodelovalci vred uspešno poskušal z gojenjem 380 različnih zdravilnih zelišč in rož. Tudi nekatere farme so že ustanovljene v ta namen.

Žena governerja Lehmana vesela, ker gre iz Albany

Mrs. Lehman, žena dosedanjega governerja države New York, se je izrazila, da je zelo vesela, ker se bo enkrat rešila življenja v mestu Albany in bivanja v dolgočasni stari governerski palači tamkaj.

Ker je bil governer Lehman že imenovan po predsedniku Rooseveltu za reliefnega administratorja ameriške pomoči in sodelovanja v zopetnem reorganiziranju uničenih in pomandranih dežel in ljudstev v Evropi in drugod, bo odšel Mrs. Lehman gospodarica prekrasnega duplex apartmanta v mestu New Yorku, dalje ima Lehman v Purchase, N. Y., krasno posestvo, kar pomeni da je bivala njegova družina v Albany samo, kadar je tamkaj prav res morala biti.

Dosedanji governer Lehman je bil v Albany 14 let — štiri leta je bil za podgovernerja in deset let za governerja. Njegova žena je prebila z njim v Albany kolikor časa je mogla, četudi je bilo to zanj čisto težko in moreče z vidika družabnega življenja, katerega bi bila, kot žena bogatega Lehmana, lahko imela na razpolago v polni meri. Kar je v tem pogledu nudila, bo menda sedaj v Washingtonu imela priliko popraviti in nadomestiti, posebno že, ker ji bodo odprta vrata Bele hiše.

Od kar so ji odrasli otroci je menda governerjeva žena vedno nadlegovala svojega moža, naj ne kandidira več za governersko mesto in zadnje volitve se ji je posrečilo doseči svoj cilj. — V governersko palačo v Albany se bo zdaj naselila družina novoizvoljenega mladega governerja Dewey-a, ki ima dva šoloobvezna dečka, ki bouda pusti palači nemara vendarle dala kaj življenja. Dewey kot njegova žena, prihajata iz obilnejša majhnih ameriških krajev in zato tudi družini ne bo dolgočasno v glavnem mestu države.

Hitlerjeva "slava" se širi

Mexico City. — V tem mestu bo izšla v kratkem črna knjiga, katero je pisalo 11 različnih pisateljev, katere podpiru predsednik Camacho, pod čigar pokroviteljstvom se je to delo pričelo in završilo.

Knjiga bo vsebovala opis nacističnih grozodejstev v vseh deželah zasedene Evrope, vključivši Francovo Španijo. Prispevali so k delu pisatelji, kot Thomas Mann, Genevieve Tabouis, Pierre van Passen, Aleksis Tolstoj, Mihajlo Šolokov, Ludvik Renk in Vincente Lombardo Toledano.

Knjiga bo tiskana v španskem jeziku ter bo razširjena po vsej latinski Ameriki, kateri bo nudila prvo izčrpno in pravo sliko nacističnega terorja in hudodelstev.

Kadar preti nevarnost, se podgane umaknejo

Poročilo Associated Pressa podaja informacijo, ki menda prihaja naravnost iz Španije in ki naglašja, da smatra Franco in njegovi pajdaši v Španiji, da je Španija že odplačala dolg ošišu, ter da je pripravljena se pridružiti nasprotni strani tisti trenutku, ko bi ošišne čete poskušale invadirati špansko ozemlje. — Finančno Španija še dolguje Italiji, dočim Nemčija dolguje Španiji; takojimenovani dolg krvi pa pravi Francovi fašisti, da je bil poplačan s tem, da sta imela Hitler in Mussolini svoje predvojne vaje na španski zemlji, ki je vsled tega strahovito trpele. Poleg tega pa so dali nacijem na razpolago za bojevanje na ruski fronti takojimenovano modro legijo, kar je bilo v zameno za pomoč, ki jo je nudil Hitler Francu. Poročilo govori celo o tem, da obstaja tendenca, da bi se vrglo ošišno propagando iz Španije, to pa radi tega, ker se Španska boji, da bo izgubila še tisto malo vpliva, ki ga ima v Ameriki, ako bo še naprej korčula s Hitlerjem.

"GLAS NARODA"

(VOICE OF THE PEOPLE)

Owned and Published by Slovene Publishing Company, (A Corporation)
Frank Sakser, President; Ignac Hude, Treasurer; Joseph Lupsha, Sec.
Place of business of the corporation and addresses of above officers:
216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y.

49th Year

"Glas Naroda" is issued every day except Saturdays, Sundays
and Holidays.
Subscription Yearly \$6. Advertisement on Agreement.

Za celo leto velja list za Ameriko in Kanado \$6.—; za pol leta \$3.—;
za četrt leta \$1.50.—. Za New York za celo leto \$7.—; za pol leta \$3.50.—.
Za tiskanje za celo leto \$7.—; za pol leta \$3.50.—.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvenredno, nedeljo in prazniki.

"GLAS NARODA", 216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y.
Telephone: CHelsea 3-1242

NEW YORK TIMES O JUGOSLAVIJI

(V začetku tedna smo objavili dva članka Hansona W. Baldwina, ki sta izšla v N. Y. Times-u. Za zaključek prinaša New York Times dne 21. novembra dolg uvodnik pod naslovom "V Jugoslaviji", katerega prinašamo kakor oba predhodna članka zaradi dokumentarne vrednosti teh razmišljanj v največjem ameriškem listu.)

— S članki Hanson W. Baldwina o razmerah v Jugoslaviji, ki so izšli v naših številkih od četrtka in od večera, smo hoteli opozoriti javnost na enega najbolj čudežnih uspehov doseženih v tej vojni. To je uspeh generala Mihajlovića in njegove maloštevilne skupine četnikov, ki napadajo posadke osišč, uničujejo izolirane čete osvobodilcev, razdirajo njegove prometne zveze in predvsem uspevajo v tem, da vstrajajo in vzdržujejo svojo udarno silo. Mihajlović je pokazal, da je vojaško zelo nadarjena glava in je dokazal, na bolj dramatičen način kakor katerikoli drugi vodja, da popolnoma obvlada vse posebnosti disciplinirane guesilske vojske.

Zasluge, ki jih je izkazal zedinjenim narodom so neprecenljive vrednosti. Širom podjarmljene Evrope, kjerkoli so slišali njegovo ime, so njegovi uspehi vzbudili velike moralne sile. Oživljali so vero v to, da upor ni le mogoča, temveč tudi zelo učinkovita. Njegova pomoč Rusom je bilo ogromna, kajti prekinil je osišču nekatere prometne proge za dobave in zadržal drugod del vojaških sil osišč. Moštvo, s katerim zdaj razpolaga, cenijo na 35,000 do 100,000 vojakov. Akoravno so njegove sile zdaj ko se bliža zima, morda bolj blizu nižji številki, je zelo verjetno, da bi jih mogel hitro pomnožiti, ako bi bilo ustrezno. Če bi mu zagotovili redno podporo v oskrbi z orožjem in opremo, bi mogel pomnožiti svoje sile in organizirati vojsko od več stotisoč mož. Jugoslovanska vlada v izgnanstvu cenijo, da zadržujejo generala Mihajlovića in komunistični partizani, ki skupaj najbrže nimajo več od 160,000 mož, zasedbene čete, ki dosega 33 divizij osišč. Ta cenitev je morda močno pretirana, toda tudi popolnoma neodvisni izvedenci so mnenja, da sovražnik drži v Jugoslaviji od 10 do 20 divizij.

Če bodo zedinjeni narodi zdaj uspehi, da zasedejo svo severno afriško obalo, bodo mogli udariti kjerkoli na "mekhi trebušni del Evrope." A Jugoslavija, kjer že zdaj divjajo boji, bi mogla biti prav posebno zapeljiva točka, na kateri bi se dalo, ako je tam mogoče zgraditi letališča, izkrcati oskrbo in čete, privedene z letali.

Toda akoravno nam Jugoslavija zdaj nudi ogromne vojaške ugodnosti za neposredno bodočnost, ona nam daje že zdaj grenke nauke, katerim moramo posvečati že zdaj svojo pozornost. Tako hočemo ne le pametno reševati povojni problem, temveč tudi razvzljati one probleme, ki so se že zdaj pojavili in morajo biti rešeni, ako hočemo zmagati. Kajti Jugoslavija ni razdeljena le med Nemce, Italijane, Bolgare in Madžare. V njej divja tudi meščanska vojna.

Armade, katerih edini cilj bi moral biti boj proti sovražniku, se bojujejo tudi med seboj. General Mihajlović in njegova vojska sta v začetku skoro sama vodila svoj boj proti osišč. Pozneje pa so se pojavile partizanske skupine razbojnikov in avanturistov, ki so ubijale in plenile brez razlike. S časom so komunisti stopili v te čete in prevzeli vodstvo. Moskva in komunistično častopisje v raznih deželah sveta, so nedavno začeli napadati generala Mihajlovića in ga poskušali očrniti. Razvrednili so nekatere teh skupin dejansko stopile v boj s četniki, pod poveljstvom Mihajlovića. Težko je doumeti njihov cilj, kajti jasno je, da oni ne pomagajo sedanji vojaški situaciji na Ruskem.

Krvavenje brez razlike, ki ga vidimo v Jugoslaviji, je mikrokosmična slika tega, kar se dogodi, ako se vojne strasti tako razplamte, da jih ni več mogoče niti usmeriti niti krotiti. Jugoslavija nam daje v malem odsevu strahovitih problemov rekonstrukcije, katere bo moral svet kmalu reševati v največjem obsegu.

PRISPEVEK URADOV
MESTA NEW YORKA
K ARMADI

New York. — Župan La Guardia je šel zvezde na službeni zastavi, ki je razbošana v čast onim, ki so bili v službo Sfrice Sama iz mestnih departmanov in je našel 8490 zvezd, kar znači, da je odšlo v vojaško službo mnogo mestnih uslužbencev. Župan je izjavil, da mesto napravi prošnje za izjemo samo v takih slučajih, kjer se vpoklicanega res ne da nadomestiti z enako dobrim

VSI ne moremo iti na bojišče se vojskovati proti sovražniku osebne svobode; — VSAK pa lahko pomaga pobiti sovražnika, ako kupuje WAR BONDE in ZNAMKE redno.

na domestiti z enako dobrim vojskom ali uslužbencem.

Grof Sforza in Primorska

Mnogo se je zadržal čas čulo o grofu Sforzi, italijanskem protifašistu, ki deluje proti Mussoliniju, odkar je slednji prišel v Italijo na površje. Grof Sforza izhaja iz stare lombardske plemenitasko rodbine, iz katere je izšlo mnogo odličnih državnikov in vojakov v času, ko je bila Lombardija še samostojna država. Brezdvomno je tudi današnji Sforza spreten in ugleden diplomat in gotovo hmo o njem še mnogo čuli.

Vedno smo zaupali v zavezniško zmago, toda kljub temu je ostajala bojazen, da se lahko še pripeti kaj katastrofalno nepričakovane (kakor svoječasno zrušenje francoske armade), kar bi zamoglo zavleči zmagov v nedogleden čas.

Zdaj je ta bojazen izgnila. Nepričakovani uspehi v Afriki, na Salomonskih otokih, razbijanje nemških in italijanskih in du-trialnih središč, trdoživost ruske armade je okrenilo vojno srečo v našo smer. Japonska ne more radi porazov na Pacifiku napasti Rusije, kakor se je bilo bati in tako bo Rusija v stanu uporabljati svojo moč proti Hitlerju, kar bo povzročilo, da ne bo mogel Hitler uporabljati v zadostni meri svojih čet na drugih frontah. Trčija bo ostala nevtralna ali v sluhaju, da jo Hitler napade, se bo branila in se pridruži zaveznikom. In tudi, ako Hitler poplavi Španijo, ga to ne bo rešilo.

Kot najbolj nezanesljivega člana v verigi osišč, bodo skušali zavezniki najprvo izločiti Italijo iz boja s kolikor mogoče manjšimi žrtvami. Dasi so Italijani v tej deželi v veliki večini zagrizeni fašisti, se jim mora priznati, da so zelo spretni v tem, da vedo, kdaj je čas prestopiti iz enega voza na drugega. Tukaj bo prišel grof Sforza do svoje veljave. S svojo diplomatsko spretnostjo, veljavnostjo in organizacijsko sposobnostjo, bi z lahkoto dobil večino Italijanov v tej deželi, kakor tudi v Južni Ameriki na svojo stran. Taka organizacija bo imela veliko moč kot propagandno sredstvo v Italiji sami. Umljivo je, da mu bodo že gotove zavezniške vlade pri

tem na roko in mu marsikaj olajšale. Tukaj pa se prično križati naši načrti z onimi grofa Sforze. On je sicer izrazit protifašist, toda tudi velik italijanski patriot ter bo skušal, da obrni kolikor mogoče za Italijo pred vsem naše Primorje. Radi tega je bojazen med nami, da bomo zopet prikrajšani pri določevanju mej, ker ti kraji so za nas življenjskega pomena. Toda temu se da odpomoči, ako se te zadeve korenito lotimo iz vidika, katerega smo do sedaj popolnoma zanemarili.

Zdi se, da sploh nimamo vpogleda, kaj se vrši pred nami ter vse le preveč preojamo po preteklosti in ne moremo uvidevati, da bo in mora biti zgradba bodočnosti dokaj različna in popolnejša od one v preteklosti.

Edino, na kar se sedaj opiramo za priključitev Primorja Jugoslaviji, je iz narodnostnega stališča. To ni najboljši argument, ali vsaj ne zadosten. Resnično, da tam bivajo Slovenci in Hrvatje, toda tam so tudi Italijani. Trst, Reka, Gorica, Pola in Zadar so veljale za italijanske trdnjave, da ne omenjamo tudi drugih manjših istrskih mest. Ako je bilo nekaj tisoč več Slovencev kakor Italijanov, ne pride toliko v poštev pri vzprijemanju mej.

Nekaj pa je, na kar lahko bolj tehtno opremo zahtevo po onih krajih. To je zemljepisna lega onega ozemlja. Italija nima nobene pravice do krajev na naši strani Jadranskega morja. Naravna meja med Balkanom in Srednjo Evropo na eni strani, ter apenijskim polotokom, to je Italijo, je stara meja, kot je obstajala pred prvo svetovno vojno med Avstrijo in Italijo. Zaledje Primorja je izključno neitalijansko. V neposredni bližini Trsta žive Slovenci in dosednje bi moral pripadati ta njim in njih sosedom v centralni Evropi.

Preveč je pričakovati, da bi se po vojni vsa Evropa strnila v eden državni ustroj. Pred vsem bo za daljšo dobo ostala med narodi nružnja, povzročena radi sedanjega klanja. Tudi jezikovne, kulturne, ekonomske socialne in geografske razlike so take, da ni misliti na skorajšnjo udeležitev te ideje. Toda marsikaj se bo spremenilo in ni vzroka, zakaj se ne bi dežele ki imajo skupne interese, strnile v skupne zveze.

Ali bi ne bilo nekaj naravnega in v dobrobit vseh prizadehtih, ako bi se združile Grčija, Bolgarija, Albanija, Jugoslavija, Avstrija, Madžarska, Rumunska, Čehoslovakska in Poljska v eno zvezo, ki bi pustila vsaki izmed teh notranjo upravo, toda bi bile vezane med seboj v obrambi celokupnega ozemlja in brez medsebojnih carinskih mej? Vsi ti narodi bi se v veliki meri posluževali tuk na našem območju, ako bi imeli do njih prost pristop. Ne dvomno se bo po vojni razvila živahna mednarodna trgovina. Ta vojna bo marsikaj izpremenila. Azijski narodi, ki do sedaj niso poznali drugih kot najskromnejših življenjskih potrebščin ne bodo v bodoče več zadovoljni s takim življenjem, ter si bodo želeli predmetov, ki so jim bili do sedaj popolnoma nedosegljivi. Trst bo glavna luka v posredovanju trgovine med Azijo ter industrijskimi kraji Avstrije, Češke, deloma tudi Poljske in Madžarske ter seveda tudi Slovenije. Trst v posesti Italije bi le oviral ta razvoj, ker Italija bi gle-

JEREMY KUPRIVSEK in njegov orkester na ploščah
Teretinska Polka
Na planinah - valček (Stv. M 575)
in DUQUESNE UNIVERSITY
TAMBUKICA - Stv. M 571
Za to cenik in cene plošč se obrnite na: JOHN MARSH INC.
163 West 42nd Street, New York

RAZGLEDNİK

Piše Anna P. Krasna

Zakaj človek ne odpravi
medsebojnega klanja?

Dandanes, ko čitamo vsak dan o strahotah, ki jih sirijo podivjane človeške tolpe, se vsakdo izmed nas prav gotovo nemalokrat vpraša, zakaj ne more civilizirani človek odpraviti organiziranega medsebojnega pokolja.

Pa ne samo to — se bolj čudno se zdi to, da vlade, ki čepe v zamejstvu, že zdaj delajo načrte za bodoče oboroževanje, dočim velike sile tudi že imajo načrte za "boljšo" pripravljenost v bodočnosti. Brezdelni kralji in ministri se ukvarjajo z zamislimi o bodočem kroju uniform vojaštva in častnikov njihovih dežel, o katerih sploh ne vedo, če bodo, kot take, še kdaj obstojale, niti ne, če bo v teh deželah ostalo toliko zdrave moške sile, da bi si bodoči vladar mogel takoj zamisliti strumno vojsko, ki bo v lepih uniformah korakala nje-mu v počast.

Tekom zadnje vojne sem vključil svojim mladim letom čisto opazila, da so baš v vojnem času pogostejše kate za nove vojne — Madžari, ki so prišli v naše kraje, so kleli in se pridržali, da bi, če bi mogli, zavedno strli vse zankrte manjšine, ki delajo velikim državam same prelaznice — njim niso bili sovražniki Italijani, ampak mi, ki smo bili v obmejnih krajih in nismo bili niti Nemci, niti Madžari, radi česar so Lah smatrali, da nas lahko pograbijo. Krivda je bila le naša, ker nismo hoteli postati del velikega avstrijsko-ogrekega naroda, ampak smo vztrajali pri svojih hlančevski narodnosti.

Ko so prišli Avstrijcem na pomoč Nemci iz Rajha, so nas istakato prezirljivo gledali in bi radi pobili nas, kot se li bit z Italijani. Bolj "brihtni" so se naravnost izrazili, da bo treba v "bodoči vojni" vse te kraje primerno razpredeliti, da ne bo vednega prepira radi njih — sedaj je to res prišlo.

Madžar človek, ki ima še vse življenje pred seboj, nerad misli na to, da je vreko meje narod, ki pripravlja smrt za svojimi potniki, ki bi hoteli iz Bolgarske v Italijo, prenočiti v Beogradu, ker je promet na progi Beograd—Zagreb ponoci ukinjen.

"Nova Hrvatska" objavlja govor vstaškega krvnika Mase na nekem sestanku v Širokem Bregu. Dejal je: "Nikdo ni verjel, da bo ta peklenška propaganda prispela tudi v naše kraje. Uporniške tolpe napadajo vlake in nedolžne potnike, podirajo mostove in tude, da so prijatelji hrvaškega naroda. Saboterji so prepričani, da bodo mogli nadaljevati svoje zločine brez kazni."

KUHARSKA KNJIGA:

Recipes of All Nations

(V angleškem jeziku)

RECEPTI VSEH NARODOV

Stane samo \$2.00

Knjiga je trdo vezana in ima 821 strani

Recepti so napisani v angleškem jeziku, ponekod pa so tudi v jeziku naroda, ki mu je kaka jed posebno v navadi. Ta knjiga je nekaj posebnega za one, ki se zanimajo za kuhanje in se hočejo v njem čim bolj izvehati in izpopolniti.

KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING CO.
216 West 18th Street New York, N. Y.

Note

PIANO.
HARMONKO
ali
KLAVIR

BREEZES OF SPRING
TIME OF BLOSSOM (Cretal čas)
SLOVENSKI FANTJE
VSE BOM PRODALA
PO JEZERU
K O L O
OHIO VALLEY
SYLVIA POLKA
TAM NA VRTNI GREDI
MARIBOR WALTZ
SPAVAJ MILKA MOJA
ORPHAN WALTZ
DEKLE NA VRTU
OJ, MARIČKA, PEGLAJ
BARČICA
MLADI KAPETANE
GREMO NA STAJERSKO
STAJERJE
HAPPY POLKA
ČE NA TUJEM

35 centov komad
3 za \$1.

MOJA DEKLE JE ŠE MLADA
Po 25c komad:

Naročite pri

KNJIGARNI
SLOVENIC PUBLISHING CO.
216 West 18th St., New York

11-2730; 12-1

HRVAŠKI DELAVCI
V NEMČIJI.

(JIC.) — "Svenska Dagbladet" poroča, da se nahaja zdaj glasom poročil nemških časopisov več od 200,000 hrvaških delavcev v Nemčiji. Približno polovica jih je prispela v prvi polovici 1942, 85,000 pa že v teku 1941 leta.

"Deutsche Zeitung in Kroatien" poroča v mesecu juniju, da je bil sklenjen med Nemci in hrvaškimi poslanstvom v Berlinu dogovor glede ravnjanja s hrvaškimi poljedelskimi delavci v Nemčiji. Sklenjeno je bilo, da bodo hrvaški delavci obiskovali posebne tečaje, v katerih jih bodo podučevali v nemškem načinu dela.

"Nova Hrvatska" javlja 27. septembra, da je preki sod v Zagrebu zaradi komunističnega delovanja obsodil na smrt 5 oseb, med njimi tudi dekle 18 let.

Večina bolgarskih časopisov je pred kratkim poročala, da je bolgarski minister prometa uradno objavil, da bodo morali

IZSEL JE
SLOVENSKI
KOLEDAR

ki ga je izdalo uredništvo
"AVE MARIA"
v LEMONT, ILL.

Koledar ima bogato in zelo zanimivo vsebino: Glaske o Jugoslaviji in mnogo slik.

CENA 75 CENTOV
Naročite pri: "AVE MARIA",
P. O. Box 608, Lemont, Ill.

Kratka Dnevna Zgodba

KSAVER MEŠKO:

Koroške poti

Vse naše poti od prvih let spoznanja do groba, niso-li vse potresene s cvetjem in trnjenjem? Še po mnogih letih vzame človek tak cvet v roko, in glej, čudo, razsvetli se ti mahoma v prelesto rožo. Dotakneš se v bolešni uri že davno pozabljenega trna, in glej, rani te nanovo, da ti spet curkoma poteče vroča solna kri.

Izmed tisočeri iztrgam danes spoštljivo in pobožno, le en cvet: spomin na pot iz Marje na Zili v Bače. Kakor kra sota raja, z zabrisanim, sladke mehlosti polnim svitom zahajajočega solca ožarjena, se mi zdi danes tista pot.

Tista prva pot zadnje septembrske nedelje leta 1906 — začetkom septembra sem prišel na Zilo. Rad bi bil videl Bače in jezero že prej, pa mi je zabila baški cerkovnik Kuk:

"Prej ne smete priti. Na žegnanje!" In se je smehljaj prijazno skrivnostno. Da mi namernavajo privediti slovesen sprejem, ni povedal.

Pa smo šli v mladem, nedeljskem jutru skozi tiste preleste gozdove; stari nadučitelj Eller, mož kakršnih dandane brž ni več. Štofov oče, glavni stebel naše posojilnice, blag in kremenit Zilan, da se mi stoji po njem in njegovi družini vselej, kadar se spomnim nanj, in jaz.

V Bučah slovesen sprejem. Načelnik požarne brambe Treiber — oslepel je pozneje, še mlad in umrl — je govoril po zdravni govori — tisti prelepi ziliški slovensčini, ki slovi in je vredna sestra pomorne sosode gorenjsčine. Poveljeval pa je svoji četi nemško. Omenil sem pozneje Kuku:

"Vse je bilo lepo, ljudje so izredno prijazni in dobri, a čemu nimajo slovenskega poveljnega jezika ko pa so sami Slovenci?"

Kuk velik mož z izklesanim začrnelim obrazom, je v velikem začudenju zamahnil z močeno roko, kakor bi se branil

nevarnega napada, in je razsodil z odločno besedo:

"Gospod, tega še Bog ne bo predelal, ne da bi kdo drugi." Cerkev okusno povečana. To so brikke Bačanke razumele, da ne kmau kdo tako. In so delale za cerkev z veseljem. In cerkovnik je bil vendar Kuk. (Pisal so je za Markoviča.) Več mu je bila cerkev ko jed in pijača, več ko domača hiša in družina in vse na svetu. Žal, da sem moral tudi njega mladega pokopati. Solze sem skrivaj brisal ob njegovem pogrebu.

Od tedaj neštete poti z Zile v Bače, poleti in pozimi, vsak teden vsaj enkrat, če ne večkrat. A sem hodil rad, ker so bile Bače v vsemem in narodnem duhu najboljša vas v županiji. Semkaj ker je lepa vas s prijaznimi belimi hišicami bolj oddaljena od Beljaka in ker tedaj tudi še železnica ni tekla mimo, kvarni duh mesta ni tako hudo vplival.

Ko sem prišel zjutraj na vse zgodaj iz zilske vasi na polje, sem se redno vsako pot ozrl gor proti Sv. Višarjem, bili videli cerkvico Matere Božje. Ob lepih jutrih, ko je solnce pravkar vzhajalo, se je belila z višav kakor bela vrh gore počivačola golobica. Nekega popoldne med vojno pa je nenadoma nastal v vasi velik nemir; izmed Sv. Višarij se je dvigal oblak dima, za njim vzplamtel visok plamen, kakor bi gora bruhala. Cerkev je gorela, vsa vas je za njo žalovala. Od tedaj so nas gledale z gore z oslepelimi očmi te nizke, očrnele razvaline.

Povzpeli se čez polje pod gozdove na hribu, sem se tudi tam na obronku navadno okrenil in z dolgim pogledom objel in pobožal mesto in okolico. Ne vem, sedl kaže Beljak še s kakke točke v taki mameči krasoti od jutra do noči ter sanjaril, sanjaril.

Pozimi, ko je gozd umiral, ko je l istje rumenelo z bolešnim šumom odpadalo, ob vsakem koraku pod nogami vzdihovalo in jokalo, ko je bil gozd poln ostrega vonja gnijotega listja in mahu — kakor težka, hladna melanholija se je polasčala, tedaj srca, kakor bi se ga vsega otviljala tista neprijetna vlažna pajčevina, ki je bila razpeta od drevesa do drevesa, od grma do grma.

Pozimi, ko je gozd spal in snival in si odpeljal pod težkimi belimi ogrinjali, ki jih je nebo napredlo čez vrhove in v vseh širšem privednem krajevu. Le sneg pod čevlji je ob vsaki stopinjo ostro zaskripal. Zdaj pa zdaj je v to mrtvaško tišino nenadoma zavzdihnilo, deblo je počilo. Ali pa se je sesula s svazi kepa snega, bom, so odhite tisti lepi dnevi v globoke, brezglasne sanje hoste in pokrajine.

este proti Osoam; nad mestom belo-rdeča cerkvica Sv. Marija pred mestom kakor estni, resni stražniki vitka stolpa in visoka kupola romarske cerkve Sv. Križa na Peravi nad mestom: sotoi nekonebega neba, na r. gozdn. gorovje v ozadju poveznjen in pitrjen —oko gleda in gleda, nagledati se ne more.

Gozd sam, nepretrgan se razprostira oči Zile do Lač, le dva travnika, "na Poljani" imenovana, snivata ob stezi sredi gozda kakor dve zeleni pravilni jezeri, je imel v vsakem letnem času svoje zanimivosti in črte, v vsakem drugače, a vedno lepe, vedno misli in duha mameče in oplodujoče.

Ko se je spomladi budilo v lesu novo življenje, brstelo popije, na dan sililo presno mlado zelenje — kako so se mi v balzamičnem jutranjem zraku bočile prsi, kako je valovilo srce v sladkem nemiru, v mladostnem hrepenenju, v kipečem veselju in velikem občudovanju!

"Kako čudežno lep je vendar sv. et božji!" Peto se je z vseh vrhov, z vseh vej, kakor bi vsak list imel svoj glas in je pel z brati in sosedji za stavo. Stopal sem ob teh himnah po samotni gozdni poti kakor v sanjah, kakor v prečudežno lepi pojoci pravljici. Poslušal sem in poslušal in najrajši bi se še sam pridružil stoteroglasnemu zboru ter zapel slavospev deviškemu mlademu jutru, vsi ti nomaadni krasoti in Gospodu Bogu. Umetniku vseh umetnikov, Stvaritelju vse te lepote in radosti.

Večkrat mi je dejala v vigradi kakka preprosta ženica, navaden kmetiški fant iz Bač, če em se čudi, da so bili že na vse zgodaj v cerkvi na Zili:

"O, ko pa je tako lepo iti zjutraj skozi les. Vse les poje!"

Poleti, ko so smreke jokale svetle solke in je vse gozd debtel v smolnatem vonju — saj se tedaj skoro ni bilo mogoče ločiti od njega. Zunan vročina in soparica, da je človeka morila, mučila iz telesa vse moč, ulenjala in ubijala vse polet duha, a v širnem svetlošču gozda prijeten osvežujoč hlad, da bi človek ležal na voljnem dehtečem mahu ves dan; ves dan zavzet priuškoval skrivnostem, ki jih nevidna roka plete od drevesa do drevesa, razgrnja od veje do veje, da je naposled vsa šuma, kakor ena sama prelepa pravljica, prebajen sen. Ležal bi človek v tej mameči krasoti od jutra do noči ter sanjaril, sanjaril.

Jeseni, ko je gozd umiral, ko je l istje rumenelo z bolešnim šumom odpadalo, ob vsakem koraku pod nogami vzdihovalo in jokalo, ko je bil gozd poln ostrega vonja gnijotega listja in mahu — kakor težka, hladna melanholija se je polasčala, tedaj srca, kakor bi se ga vsega otviljala tista neprijetna vlažna pajčevina, ki je bila razpeta od drevesa do drevesa, od grma do grma.

Pozimi, ko je gozd spal in snival in si odpeljal pod težkimi belimi ogrinjali, ki jih je nebo napredlo čez vrhove in v vseh širšem privednem krajevu. Le sneg pod čevlji je ob vsaki stopinjo ostro zaskripal. Zdaj pa zdaj je v to mrtvaško tišino nenadoma zavzdihnilo, deblo je počilo. Ali pa se je sesula s svazi kepa snega, bom, so odhite tisti lepi dnevi v globoke, brezglasne sanje hoste in pokrajine.

VABILO!
Uljudno vabimo vse rojake na
IGRI IN ZABAVO
ki jih priredi
Slov. pevsko in dramsko društvo
"Domovina"
v **Nedeljo, 29. NOV. 1942**
Začetek ob 5. uri popoldne
v Slovenskem Narodnem Domu
253 Irving Ave., Brooklyn, N.Y.
Prva igra:
"MODERNA MINKA"
Druga igra:
"GROWING PAINS"
kakor tudi različni nastopi
S PETJEM
Vstopnina 50 centov,
davek vključen.
Za obilen poset se priporoča:
"Domovina".

Mogodar je važno pristanišče francoskega Maroka ob obali Atlantika. — Pristanišče je zasedla ameriška armada.

SOBOTNE MISLI

Piše IVAN BUKOVINSKI
Pittsburgh, Pa.

Pomanjkanje nekaterih stvari radi vojne, oziroma od vlade določeni odmerki istih so ne le v škodo, temveč celo v korist naroda. Tu pride najbolj v poštev beli ali rafinirani sladkor, katerega zauživajo ljudje v Združenih državah v daleko preobsejni količini, več, nego kjerkoli na svetu. In kako škodljivo je to za zdravje nam sprikujejo zdravniški in bolnišnični rekordi širom deele, zlasti po večjih mestih.

Za mnoge pristne stvari pa imamo nadomestke ali substituite kot na primer za gumij, sviilo, kavo, maslo itd., ki so več ali manj vredni včasih pa celo prekašajo pristno roboto, postavim umetna svila, ki je skoro tako lepa, vrhu tega pa trpežnejša in cenejša od prave.

Najboljše nadomestilo pa imamo za slajenje jedil in pijač in sicer čebelni med, ki po svoji redilnosti in zdravilnosti daleč preseže beli sladkor. Naravni sladkor, ki se nahaja v zrelem sadju in deloma tudi v sočivju, zelenjavi in žitu, je koristen za človeško telo ali bel, ki ga produciramo iz sladkorne pese in sladkornega trsa. Izgubi pri čistilnem procesu popolnoma vitamin B, ki je tako važen za zdravi obstoj našega telesa.

Da je med toliko vreden za človeško telo, ni čudo, saj je vendar napravljen iz nektarja ali sladke tekočine, najraznovrstnejših zdravilnih cvetlic in zelšč med katerimi je najboljše lipovo cvetje in bela detelja, pa tudi ajda je izvrstna paša za čebele. Dognano je, da morajo čebele obiskati najmanj 2 milijona posameznih cvetov za en funt medu. V Združenih državah je blizu 1 milijon oseb, ki se pečajo s čebeljerejo katerih pridelek je vreden 75 do 80 milijonov dolarjev. Država Pensilvanija je v tem pogledu ena med prvimi državami, in proda tudi največ medu.

Nimam namena tu razlagati, zakaj in kako vse se rabi med, za pijačo in jedila, to pač vedo gospodinje in kuharice same bolj od mene, le toliko rečem: Zahvalite Boga za pomanjkanje sladkorja in rabite več medu!

Neki ilustrirani mesečnik je priobčil nekaj mesecev nazaj mnenja šestih vplivnih oseb, kakšna kazen bi bila po zmagi združenih narodov za Hitlerja najhujša, oziroma najbolj primerna. Eden teh je svetovalec, naj ga oženijo s kako jezično prepirljivo in vrhu tega še ljubosumno žensko. To bi bila res zelo huda kazen, ali po mojem mnenju bo največja zanj v njem samem, namreč sramota in grenka zavest, da je vojno izgubil, ko si je vendar bil v svoji oholosti in domisljivosti popolnoma siguran zmage. Ako ga ne bodo zavestniki rešili te kazni z usmrtnitvijo, si pa bo skoro gotovo sam pomagal, če bo imel priliko.

Rojake prosimo, ko pošljejo za naročnino, da se poslužujejo —
UNITED STATES
oziroma
CANADIAN
POSTAL MONEY
ORDER,
ako je vam le priročno

Ljudje z vedno jasnim obrazom in z nasmehom na ustnicah so podobni blagodejnim solčnim žarkom, ki se razlivajo preko sveta.

Draga mi je tiha samotna moše solnce, ki mi omogoči, da se lahko nemoteno pogovarjam s svojo najzvestejšo prijateljico — dobro knjigo.

Povečalno steklo (magnifying glass) je tako koristna iznajdba in ga je zmajr dobro imeti pri roki, zlasti v sedanjih časih, ko so jela prihajati pisma naših fantov-vojakov iz tujih dežel, reproducirana potom fotografije v tako zmanjšani obliki, da se težko čitajo, ako niso izredno razločno pisana. Torej rojaki in rojakinje, ki imate v armadi svoje sinove, može, zaročence, brate ali prijatelje, oskrbite si čimprej tako steklo, ampak — pazite, da ga ne hoste zlorabili in gledali skozi njega napake svojega bližnjega, svojih sosedov in tako napravili iz muhe konja ali celo slona.

VAŽNO ZA NAROČNIKE
Polet naslova je razvidno do kdaj imate plačano naročnino. Prva številka pomeni mesec, druga dan in tretja pa leto. Da nam prihranite nepotrebnega dela in stroškov, Vse prosimo, da skušate naročnino pravčasno poravnati. Pošljite naročnino naravnost nam ali je pa plačate na temu zastopniku v Vašem kraju ali pa kateremu izmed zastopnikov, kojih imenu s debilnim žrkami, ker so upravičeni obiskati tudi druge naselbine, kjer je kaj naših rojakov naseljenih. Zastopnik bo Vam izročil potrdilo za plačano naročnino.

- ALL OHNIA:**
San Francisco, Jacob Lauslin
COLORADO:
Pueblo, Peter Cullig
Windsburg, M. J. Rayak
INDIANA:
Indianapolis: Fr. Markich
ILLINOIS:
Chicago, J. Berila
Cicero, J. Fabian (Chicago, Glasbo in Illinois)
Joliet, Jennie Bambich
La Salle, J. Spellich
Mascoutah, Martin Dolear
North Chicago in Waukegan, Math Warak
MARYLAND:
Kittimiller, Fr. Yecopivas
MICHIGAN:
Detroit, L. Plankar
MINNESOTA:
Chisholm, J. Lukanich
Ely, Jos. J. Penhel
Eveleth, Louis Gouls
Gilbert, Louis Vessel
Hibbing, John Povla
MONTANA:
Roundup, M. M. Panlas
Washoe, L. Champs
NEBRASKA:
Omaha, P. Broderick
NEW YORK:
Brooklyn, Anthony Syel
Gowanda, Earl Struisin
Little Falls, Frank Masle
Worcester, Peter Rodt
OHIO:
Barberton, Frank Treba
**Cleveland, Anton Bobek, Chas. Mar-
Unger, Jacob Hanik,
Girard, Anton Nagode
Lorain, Louis Balant, John Kense
Youngstown, Anton Kiheti
OREGON:
Oregon City, J. Kohlar
PENNSYLVANIA:
Bessemer, John Jevahar
Conemaugh, J. Brenove
Coverdale in okolica, Jos. Paternel
Export, Louis Sopanila
Farrell, Jerry Okorn
Forest City, Math Kanda
Fr. Blodalkar
Greensburg, Frank Novak
Homer City, Fr. Ferenchak
**Imperial, Venice Palcich
Johnstown, John Polats
Krayn, Ant. Tamberj
Lawrence, Frank Balloch
Midway, Jos. Znat
Pittsburgh in okolica, Philp Frazar
Steelton, A. Hren
Turtle Creek, Fr. Schltzer
West Newton, Joseph Jovan
WISCONSIN:
Milwaukee, West Allis, Fr. Bosh
Sheboygan, Joseph Kalkel
WYOMING:
Rock Springs, Louis Thacher
Diamondville, Joe Rollen

Vsek zastopnik izda potrdilo za svo-
bo, katere je prejel. Zastopnik toplo
priporoča.****

SEDAJ LAHKO DOBITE
LASTNOROČNO PODPISANO KNJIGO
TWO-WAY
PASSAGE
PISATELJA LOUIS-A ADAMIČ-A
ZA NAVADNO CENO
\$2.50
Pri naročbi se poslužite naslednjega kupona
Pošiljam Money Order za lastnoročno podpisano knjigo: "THE TWO-WAY PASSAGE" za \$.....
Moje ime _____
Št., ulica ali Box št. _____
Mesto in država _____
Naročite lahko to knjigo pri:
KNJIGARNI
"Glas Naroda"
216 WEST 18th STREET NEW YORK

Islandski ribič

ROMAN — Spisal PIERRE LOTI.

16

Njen oče je imel prej zveze z Janovim očetom, in pri ribičih, kakor tudi pri kmetih, nočejo te kupčije nikdar nehati. Tako mu je bil dolžan še kakih sto frankov, od neke ladje, ki je pred kratkim prodal.

"Dajte, oajte, oče," mu je rekla, "naj ponesen jaz ta denar tja. Rada bi videla že Marico, pa tudi še nikdar nisem bila tako daleč in ta dolga pot bi mi bila zelo prijetna."

Pravzaprav pa je čutila le neko tesno radovednost, da bi spoznala Janovo družino, v kateri bo morda nekoč domača, da bi spoznala hišo in vas.

Vzduhjem razgovoru ji je Silvester predno je odšel, razjasnil po svoje plašno vedenje svojega prijatelja:

"Vidiš, Marjetica, on je tak: ne mara se z nobeno poročiti, kakor trdi. On ljubi samo morje, in nekega dne nam je v salo celo rekel, da se je zaročil ž njim."

In tako mu je torej odpustila njegovo čudno vedenje, in kadar se je znisila na njegov ljubezniv nasmeh od onega lepega večera, so ji vstajale v srcu nove nade.

Če ga dobi doma, mu ne poreče ničesar. Gotovo ne; ni se hotela pokazati tako predrzne. Toda, če jo bo videl tako, čisto blizu, bo morda govoril on.

Hodila je že eno uro, veselo vznemirjena, ter dihalo vase sveži morsk zrak. Na razpotjih so stala tu pa tam visoka "znanjenja."

Od časa do časa je prišla v kako majhno ribiško vasico. Hišice so bile videti sive, kakor čeri, ker brije vse leto nad njimi morsk veter. V eni izmed teh vasic, kjer se je steza nagloma zožila med temnimi zidovi in visokimi slannatimi strehami, ki so spominjale na keltske kočje, se je morala smejeti napisu nad vrati gostilne: "Pri kitajskem jabolčniku." In naslikani sta bili poleg tega dve opici, ena v zeleni, druga v rdeči obleki, z dolgimi kitami, ki sta pili jabolčnik. Gotovo je bila to fantazija kakkega starega mornarja, ki je prišel od tam doli.

Marjetica je vse pogledala, karkoli se je dalo videti; ljudje, ki preveč mislijo o namenu svoje poti, si natančneje ogledajo vse podrobnosti na svojem potovanju nego kdo drugi.

Vasica je bila solaj že daleč za njo. Čim dalje se je pomikala med temi zadnjimi predgorji bretonske zemlje, tem redkejša so bila drevesa, tem žalostnejša je bila planjava krog nje. Tla so bila valovita, in skalnata, in iz vsakega griča se je videlo široko morje. Kmalu so drevesa popolnoma izginila, samo gola poljana, pokrita z zelenim bodičjem. Tu pa tam so se dvigali proti nebu visoki, široko razpeti križi, tako da je bila vsa ta ravan podobna neizmernemu pokopališču.

Na razpotju, kjer je stal eden izmed onih velikanih križev, je premišljevala obstala. Dve poti sta se vili med živimi trnjavinami mejami.

Po poti je prišla mlada deklica ter ji pomagala iz zadrege. "Dober dan, gospodična Marjetica..."

Bila je Janova sestra. Marjetica jo je poljubila ter jo vprašala, če so njeni stariši doma.

"Da, oče in mati sta doma. Samo moj brat Jan," je pristavila, nič hudega sluteč, "je odšel v Longuivy pa ni bilo, da se kmalu vrne."

Njena ni bilo. Vedno in povsod ga je oddaljevala namila usoda od nje. Mislija je, da bi odločila svoj obisk. Toda to dekletce, ki ga je srečala na poti, gotovo kaj pove doma. Kaj bi si potem mislila v Pers Evenu? Odločila se je torej, da pojde dalje, a šla je kolikor mogoče počasi, da bi se mogla Jan med tem vrniti domov.

Čim bolj se je bližala Pors Evemu, tej pozabljeni neznatni vasi, kjer je prebival Jan, tem divjejša in žalostnejša je postajala okolica. Merski zrak, ki ljudi tako krepi, je vplival tudi na rastlinstvo, ki je bilo tu nizko, kratko, debelo, potlačeno k trdim tlom. Po stezi je rasel morsk mah, ki se je čisto oprljal na zemljo in naznanjal, da se začneja tu drug svet. V zraku je dišalo po morsk soli.

Marjetica je srečevala ljudi, pomočnike, katere je na tej goli planjavi že od daleč razločevala; njihove postave so bile videti vsled visoke daljine morske ravnine še večje. Vsem je bilo videti, kakor da gledajo pazno tja v daljavo, kakor da čuvajo nad morjem. Srečujoč jo, so jo pozdravljali. Pod njihovimi morarskimi čepicami je videla zarjavele moške in odločne obraze.

Ure so se vlekale počasi in Marjetica ni nič vedela, kako bi podaljšala svojo pot. Ljudje so se čudili, da je stopala tako počasi.

Kaj je neki počel ta Jan v Longuivy? Morda je dvoril dekletom.

Ej, ko bi bila vedela, kako malo se je brigal Jan za dekleta: Od časa do časa, če je prav čutil potrebo, je bilo dovolj, da se je pokazal. Paimpolske punce so, kakor trdi stara islandska petem, zelo vročerkve in se nič ne zoperstavljajo lepim fantom. Na Jan ni mislil v tem trenutku na ljubezen. Šel je Longuivy po opravo k nekemu kočarju, ki je edini v celim kraju znal plesti dobre koče za morske rake.

Prišla je do kapelice na grču, ki jo je bilo že od daleč videti. Bila je čisto siva, majhna in zelo stara. Šop dreves, že sivih in brez listja, ki so rastle tu sredi peščene planjave, jo je obdajal kakor lasje, počesani vsi na eno stran, kot da jih je pogladila nevidna roka.

In je bila ista roka, ki pogreza ribiške ladje, večna roka zahodnih vetrov, ki je nagnila to krivo vejevje v isto smer, kakor podi morske valove. In stara drevesa so obrnila svoje veje po vetru in upognila hrbet pod stoletno silo te roke.

Marjetica je bila skoro že na koncu svoje poti, kajti to je bila Pors Evenska cerkevica. Ustavila se je torej tu, samo da bi potekel čas.

O SLOVENSKEM KONGRESU

Piše: DR. IVAN ČOK, preds. "Jugoslov. odbora iz Italije."

(Nadaljevanje.)

Ena od važnih nalog Narodnega sveta in njegove politične pisarne bo organizacija Slovencev v inozemstvu. Tu ne mislim na neko posebno formalno organizacijo, ki naj bi se poklicala v življenje, pač pa bi se moralo organizirati Slovencev (pa tudi ostale Jugoslovane) v inozemstvu v tem smislu, da se jih zainteresira za politično akcijo, katero naj bi vse slovenske že obstoječe organizacije podprle, če se Narodni svet nanje obrne. Kjer koli obstojajo slovenski (in jugoslovanski) centri, bi morala biti pripravljena, da ti centri v slučaju potrebe izvršijo brez odlašanja naloge Narodnega sveta. Ena takih nalog, kateri bi se lahko pristopilo takoj bi bila v zbiranju podpisov za peticijo, ki naj vsebuje naše narodne želje in zahteve, in ki naj se dostavi najmerodajnejšim krogom. Mogli bi zbrati na deset tisoče podpisov, kar gotovo ne bi bilo brez uspeha. Pri tem se ne bi morali omejit na Slovence v Ameriki. Ali ne bi pritegnili tudi brate iz Južne Amerike-k sodelovanju? Oni to želijo in pričakujejo. In mi nam niso tudi v tem pogledu lahko v vzgled naši nasprotniki?

Predno zaključim, še dve stvari:

Prva. — V drugi polovici avgusta tega leta so ameriški slovenski časopisi prinesli vest, da je ustavljeno "slovensko narodno vodstvo v inozemstvu." Ustanovili so ga dr. Krek, minister Šnoj, dr. Kuhar in Gabrovšek. Kot tako se je stalno javljalo — in se verjetno še javlja — preko londonskega radia Slovencev v domovini. To da jasno je, da ni nobeno "slovensko narodno vodstvo" ker teh gospodov nobeden v to ni pooblastil. Oni so predstavniki ene slovenske stranke, in to je vse. Jaz sem na primer živ v istem kraju z omenjenimi gospodi, ko so to vodstvo ustanovili, pa o tem nisem imel pojma. Zvedel sem to šele štiri ali pet mesecev kasneje — iz ameriških slovenskih časopisov, ko so prišli preko oceana. Opozoril sem na to, in omenil nepravilnost, da na primer jaz, ki tudi predstavljam del Slovencev, nisem bil povabljen k sodelovanju. Pa je ostalo vse pri starem. Včasih, ko se toliko poudarja potreba sloge in edinstva, je tako postopanje ne le nasprotno slogi in edinstvu, ampak je navadna mitifikacija slovenske in ostale javnosti.

Drugo. — Vprašanje je, kakšno bo razmerje bodočega Narodnega sveta do jugoslovanske vlade. Jugoslov. vlada vodi politiko jugoslovanske države. Narodni svet pa bo predstavljatelj ameriških Slovencev, torej naroda, ki skupaj s Hrvatimi in Srbi tvori jugoslovansko državo, pa so ameriški državljani. Formalno, v smislu obstoječih mednarodnih predpisov, med jugoslovansko vlado in bodočim Narodnim svetom ni zveze, ni odnosov. Toda izredne razmere v katerih živimo, nas silijo, da gremo preko formalitet in da upoštevamo življenjske ille, ki jih te izredne razmere diktirajo. Življenje gre svojo pot brez ozira na formalne predpise. Če bi bil normalen, mirni čas, in bi lahko Slovenci v domovini javno izrazili svojo voljo, ne bi imeli ameriški Slovenci ne potrebe, niti pravice, a dolžnosti, da vodijo neko politično akcijo v interesu svojih bratov. Zato ameriški Slovenci v teku preteklih 20 let tudi niso tega delali. Seterjali jih na to silijo izredno vojno stanje, čut bratske solidarnosti, težak, obnoven položaj bratov v domovini ter pred vsem dejstvo, da so bratje v starem kraju zasužnjeni, tako, da ne morejo dvigniti svojega glasa pred zunanjim svetom. V tej situaciji, in dokler ona traja, imajo ameriški Slovenci pravico in dolžnost, podvzeti vse, kar smatrajo za koristno in potrebno, da se obstoj Slovencev zagotovi in morda popravi in izboljša. Kdo bi smel zameriti ženi, ki priteče v pomoč svojemu bratu, kateri je v smrtni nevarnosti, češ, da se je poročila ven iz očetove hiše? Če bi bilo formalno stališče edino merodajno, potem bi se bili morali v teku preteklih 20 let oni Slovenci, ki so živeli v Jugoslaviji, disinteresirati nad primorskimi brati, ker so bili državljani druge države. Takih zgledov nudi zgodovina mnogo. In, ali niso "Jugoslovanski odbor" v zadnji vojni sestavljali avstrijski državljani, pa so ga zavezniški upoštevali, a srbska vlada je z njim sklenila formalen (krški) pakt?

Jugoslovanska vlada in njeni člani bodo imeli moralno obvezo upoštevati sklepe Narodnega sveta. Ta pa bo moral dati jugoslovanski vladi največjo mogočo oporo v njenih naporih za doseg najvišjih ciljev. Seveda pa to predstavlja popolno soglasnost v ciljih državne in narodne politike. Cilji slovenske narodne politike so popolnoma jasni in nedvomni. Naloga Slovencega narodnega sveta bo izvrševati svoj vpliv v tej smeri, da jugoslovanska vlada te slovenske narodne cilje uradno in javno ter soglasno z vsemi svojimi člani proglasi kot cilj svoje vladne jugoslovanske državno politike. Ravno tak bo naloga Narodnega sveta opozarjati na potrebo pravilnega zastopstva Slovencev v vladi. Današnji časi zahtevajo sloge in sodelovanje vseh Slovencev brez razlike. Doma, v Sloveniji, to tako razumejo, da tam vodijo narodne posle združeni Slovenci vseh strank, struj, naziranj in interesov. Takta sloga pride sedaj do izraza tudi med Slovenci v Ameriki, ko se zbere kongres in izbere Narodni svet vseh Slovencev brez razlike. To stanje bi moralo priti do izraza tudi — in predvsem — v vladi. Iz domovine se je ta zahteva že ponovno poudarjala. Navzlic temu je v vladi še vedno zastopana samo ena slovenska stranka.

Eden najvažnejših zadatkov Narodnega sveta bo pač lahko postal sledeči: iniciativa za razčiščenje odnosov do Srbov in Hrvatov ter med temi. Ravno tako razčiščenje odnosov do ostalih sosedov in v obče vprašanj Balkana in srednje Evrope. Toda to je posebno poglavje, ki postane bolj aktualno — po kongresu, ko bo že Narodni svet obstojal.

Clevelandski kongres mora postati, kakor se vidi, če bo

pravilno izveden, mejnik v javnem življenju slovenskega naroda.

Slovenske Knjige

LEPA KNJIGA je kulturna poslanka; odprimo ji vrata v naše domove, odprimo ji srce... (Finžgar)

POUČNI SPISI

ANGLJSKO SLOVENSKO BERICLO

(F. J. Kern) — Zvezano

Cena \$2.—

Bodoči državljani naj naročijo knjižice —

"HOW TO BECOME A CITIZEN OF THE UNITED STATES"

V tej knjižici so vam pojasnili in zakoni za naseljenca.

Cena 35 centov

DOMAČI ŽIVINOZDRAVNIK

Spisal Franjo Duhar. — 278 strani. Trda vez. — Zelo koristna knjižica za vsakega živinoorejca; opis raznih bolezni in zdravljenja; slike.

Cena \$1.50

GOVEDOREJA

Spisal R. Legvart. 145 strani s slikami.

Cena \$1.—

V KREPLJIVH INKVIZICIJE

Spisal Michel Zévaco. Nad vse zanimiv zgodovinski roman iz časa inkvizicije. — 461 strani.

Cena \$2.—

KNJIGARNA
Slovenic Publishing Company
216 West 18th Street New York City

pravilno izveden, mejnik v javnem življenju slovenskega naroda.

(Nadaljevanje pr. hodnjic.)

DRŽAVLJANSKI PRIROČNIK

Izšla je nova knjižica, ki daje poljudna navodila, kako postati ameriški državljani.

Poleg vprašanj, ki jih navadno sodniki stavijo pri izpitu za državljanstvo, vsebuje knjižica še v II. delu nekaj važnih letnic in zgodovine Zedinjenih držav, v III. delu pod naslovom Razno, pa Proglas neodvisnosti, Ustava Zedinjenih držav, Lincolnov govor v Gettysburgu, Predsednik Zedinjenih držav in Poedine države.

Cena knjižice je samo 50 centov.

In se dobi pri:

SLOVENIC PUBLISHING CO.
216 West 18th St., New York

Ni vprašanje koliko boste dali, samo dajte po svoji moči.

ŽIVI IZVIRI

Spisal IVAN MATIČIČ

Knjiga je svojevrsen pojav v slovenski književnosti, kajti v nji je v trinajstih dolgih poglavjih opisanih trinajst rodov slovenskega naroda od davnih početkov v starem slovstvu do današnjega dne. Knjiga je verno sročila našega življenja in trpljenja, in kdor jo prebere bo vedel o Slovenceh več kot mu more nuditi katerikoli naše zgodovinsko delo.

13 POGAVLJ — 413 STRANI

V PLATNU VEZANO

Cena \$2. Poštuna plačila

Po 75c zvezek

Belegor (Artur Bernede)

Po strani klobuk (Damir Feigl)

Po \$1 zvezek

Veridica (Pater Kajetan)

Rudarska balada (Marjita Majerjeva)

Pingvinski otok (Anatole France)

Po \$1.50 zvezek

Zločin in kazni (F. M. Dostojevski)

Molitveniki

v krasni vezavi importirane iz starega kraja...

Slovenski molitveniki:

NEBESA NAŠ DOM — (št. 415)

2 1/2 x 4 1/2 inčev — 384 strani

Cena 75c

KVIŠKU SRCE — (št. 355)

2 1/2 x 3 1/2 inčev — 224 strani

v beleu celolidu

Cena 75 centov

KVIŠKU SRCE — št. 415

2 1/2 x 3 1/2 inčev — 224 strani

Cena 75 centov

RAJSKI GLASOVI — (št. 408)

2 1/2 x 4 1/2 inčev — 225 strani

vstavljeni Sv. Krišev Pot

Cena \$1.50

RAJSKI GLASOVI — št. 415

2 1/2 x 4 1/2 inčev — 225 strani

vstavljeni Sv. Krišev Pot

Cena \$1.50

NEBESA NAŠ DOM — (št. 415)

2 1/2 x 4 1/2 inčev — 384 inčev

Cena 75c

SKRBI ZA DUŠO (št. 416)

3 x 4 1/2 inčev — 612 strani

Cena \$1.75

(Ker se nam je posrečilo dobiti te molitvenike po zelo nizki ceni, jih tudi moremo prodajati po zori označeni ceni. Zaloga pa ni posebno velika, zato jih naročite čimprej, da vam bomo mogli s njimi posredovati.)

Angleški molitveniki:

(ZA MLADINO)

KEY OF HEAVEN

fino vezano

v umije vezano

35

75

Slovenic Publishing Company

216 WEST 18th STREET NEW YORK, N. Y.

(Nadaljevanje pr. hodnjic.)

INVESTIRAJTE V AMERIKO

KUPUJTE UNITED STATES WAR SAVINGS BONDS in STAMPS